Anul III. Budapesta 23 Maiu 1904. Nr. 21

Abonamentul:
1 an: ... ... 4 cor.
½ an: ... ... 2 cor.
¼ an: ... ... 1 cor.

Numerul telefonuluĭ 59—21.

VOINTA POPORULUI

Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67.

Numerul telefonuluĭ 59—21.

Organul partiduluĭ socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Redactor prim: **V. MEZÖFI.** — Redactor resp.: **D. Cienadi.**

Ministri din muncitorĭ în Australia.

In Australia s'a întâmplat aceea despre ce în Europa se vorbește ca de un vis, adeca a căzut guvernul cel vechiŭ și în locul luĭ a ajuns de ministru președinte un deputat social-democrat cu numele W a d s o n, care nu de mult era încă muncitor și din încrederea alegĕtorilor social-democrațĭ a ajuns deputat în dieta din Australia și acum W a d s o n este cel dintâiŭ ministru președinte dintr' un muncitor și ceĭlalțĭ ministri sunt dintre deputațiĭ de muncitorĭ și vre-o 2 ziariștĭ. Noul ministru la începutul luĭ Maiŭ în orașul Melburne șĭ a ținut vorbirea de program și a spus, că și ca ministru președinte va remânea credincios programuluĭ partiduluĭ social democrat, nu va retira de la acel program cu care a ajuns deputat, ci cu toată puterea se va lupta ca să pună în viața practică programul partiduluĭ social-democrat. Guvernul lucră la un proiect de lege prin care obiectele de producțiune se vor declara de un avut comun. Pămĕntul de-ocamdată remâne în proprietatea singuraticilor, dar maĭ târziŭ se vor face de averĭ de a la statuluĭ. După ce s'au statificat pămĕntul bun de lucrat pe 50 de anĭ se va dă în arĕndă între plugarĭ. Ca să se pregătească calea guvernul a oprit orĭ-ce vindere de pămĕnt din întreagă Australia la societățĭ străine sau la străinĭ venițĭ din alte țărĭ.

Precum se vede din vorbele ministruluĭ președinte cu program social-democrat, la marginea cealaltă a pămĕntuluĭ se pregătesc lurcurĭ marĭ și minunate, prin carĭ de-odată se pune capĕt vorbelor dobitoceștĭ a unora dintre locuitoriĭ bĕtrâneĭ Europa zicĕnd într' una, că d i n s o c i a l-d e m o c r a ț i e n u v a f i n i m i c a.

Apoĭ vĕ zicem orbirațĭ acum putețĭ ceti, dacă ca surzĭ nu a-țĭ auzitĭ.

Despre viata ministruluĭ președente J. C. Wadson nu putem scrie alta, decât că din lucrator a ajuns ministru. Acum e în vêrstă de 37 anĭ. Mare activitate a desvoltat pentru organizarea lucrătorilor tipografĭ, pe când și el era lucrător — tipograf. In anul 1901 ca deputat a ajuns în dietă și acum a ajuns de ministru președinte și ministru de finanțe.

Vedețĭ hăbăucilor, că partidul social-democrat este plin de viață și că viitorul al nostru este.

Sĕrbătorĭ de I-iŭ Maiŭ.

Ciaba. In comuna Ciaba frațiĭ nostri sub conducerea președinteluĭ Mateiŭ B é k é s i și a notaruluĭ Joan N i g r i n y i s'au adunat aproape 4000 de frațĭ și surorĭ și au serbat ziua de 1-iŭ Maiŭ.

Szent-Job a fost acea comună mică a fraților nostri, unde orator din Peșta a vorbit despre dreptul poporuluĭ.

Ujpest sub Peșta, acest organ grozav al nostru a ținut sâmbătă seara o petrecere cu joc tare bine cercetată.

Tisza-Örs, de aicĭ ni-se scrie, că organul a fost convocat a d u n a r e p o p o r a l ă, însă fibiraul în ceasul din urmă a oprit ținerea adunăriĭ, astfel un frate de al nostru de aicĭ din Peșta în localul organuluĭ a vorbit mulțimeĭ adunate.

Füzes-Gyarmat a fost o comună fericită, unde fibiraul a dat îngăduială poporuluĭ să țină adunare poporală, la care un frate de al nostru din Peșta a vorbit de sĕrbătoarea lucrătorilor, despre ziua de 1-iŭ Maiŭ.

Viena. Aicĭ în capitala Austrieĭ frațiĭ nostri au sĕrbătorit ziua de 1-iŭ Maiŭ cu mare petrecere împreunată.

Enying a fost unica comună unde și în biserică s'a sĕrbătorit ziua de 1-iŭ Maiŭ, pentru că preotul după slujba dzeiască a ținut o cuvĕntare frumoasă despre însĕmnătatea zileĭ de 1-iŭ Maiŭ. După ameazĭ toată comuna s'a dus în pădurița de sub comună și cu mic și mare șĭ-au petrecut frumos.

Cărand, frațiĭ nostri de acolo ne scriu, că și la eĭ în comună s'au adunat cu toțiĭ ca să serbeze ziua de 1-ŭ Maiŭ.

Tisza-Bő. Eată o comună unde stăpânirea sĕrbătorește cu poporul nostru social-democrat. Anume și aicĭ frațiĭ nostri s'au adunat în localul organuluĭ, unde fibiraul a luat parte până la sfîrșit și după ce s'au încredințat despre purtarea cum se cade a fraților nostri, la despărțire a ținut o vorbire maĭ lungă, spunĕnd între altele, că causa dreaptă a poporuluĭ și de acum înainte va sprijini-o. Fibiraului ĭ-a mulțămit ortacul nostru Joan B a l o g pentru că a luat parte la sĕrbătoarea noastră și astfel s'a încredințat cu ochiĭ seĭ despre treburile social-democraților, că nu-s așa rele, precum le zic dușmaniĭ nostri.

602.

De pe câmpul de luptă.

Rĕsboiul ruso-japonez.

Lupta de la Andșu.

Washington — O telegramă a ambasadoruluĭ american la Seul enunță că cu prilejiul lupteĭ de la Andșu 70 japonezi aŭ ținut piept la 500 cazacĭ.

Trofeele luate de Japonezĭ la Yalu.

Londra. — Din cartierul general japonez de la Antung se comunică că depozitele de arme ruseștĭ carĭ aŭ fost capturate în lupta de la Yalu, aŭ fost aduse aci.

Acestea se compun din 20 tunurĭ de câmp, 10 tunurĭ maxim, o mare cantitate de puștĭ, numeroase furgoane, două ambulanțe și o mulțime de instrumente de muzică stricate, carĭ aŭ fost aruncate de rușĭ în fuga lor.

Inaintarea japonezilor în Mandciuria.

Berlin — Ziarul Lokalanzeiger anunță din Petersburg că rușiĭ se retrag tot maĭ mult spre interiorul Mandciurieĭ, pe când japoneziĭ înaintează mereŭ.

O luptă decisivă se așteaptă dintr un moment în altul.

Diplomație și întîlnirea suveranilor Serbieĭ și Bulgarieĭ.

Viena. — Cercurile diplomatice de aicĭ nu atribue o deosebită importantă întîlnireĭ de la Niș și afirmă că regele Petru crede că va găsi oare-care liniște în apropriereă de Bulgaria și suveranul eĭ, in urma impresieĭ deprimante pe care a avut-o în ultima călătorie din interiorul Serbieĭ.

Declarația unuĭ ambasador japonez.

Londra. — Ambasadorul japonez a declarat ca după căderea Port-Arturuluĭ japoneziĭ vor înainta cu maĭ mare repeziciune în spre nord vestul Mandciurieĭ.

Atacul pe uscat e iminent.

Expediția trupelor ruse întreruptă.

Moskova. — Mobilisarea s'a isprăvit, totușĭ expediția trupelor e intreruptă de oare ce drumul de fier manciurian a fost distrus.

Imprumutul rus.

Petersburg. — Publicarea celeĭ d'a doua emisiunĭ de războiŭ de 400 milioane a fost amînată pentru o epocă nedeterminată.

Un ordin al amiraluluĭ Alexejew.

Petersburg. — Amiralul Alexejew a ordanat ca toate compartimentele canoniereĭ Siwutci înămolite la Niu Swang să se umple cu dinamită și la caz de capturare de către japonezĭ, aruncată în aer.

—

Pentru plătitoriĭ de porțe.

Peste câteva zise se întărește din partea regeĭ nostru legea prin care se orêndueşte încassarea contribuțieĭ și a tot felul de dărĭ. Ministru președinte a făgăduit că va afla un mod oare-care pentru ușurarea moduluĭ și chipuluĭ de-a plăti porția. Eară ministrul de finanțe a și spus că acel mod va fi următorul:

Restanța de dare din pătrarul al doilea, al treilea și al pătrulea din anul 1903, precum și restanța porție din pătrarul întâiu din acest al 1904 an se poate plăti și în rate maĭ multe, aceasta îngăduea ministrul o va da fie-căruĭ contribuent, care în această privință e va adresa către autorități. Camată nu vor plăti pentru aceasta întârziere.

Așadar plătitoriĭ de dare au drept ca să ceară termen de a șĭ plăti dările. Rugările de atare natură sunt scutite de timbre (ștemple) ba se pot face chiar și nemaĭ cu vorba.

Termenul de plată și îngăduelile cerute le fi și dau autoritățile administrative și plătitorul are drept ca să plătească darea în maĭ multe rendurĭ. Camătă de întârziere nu se plătește pe acea vreme cât a ținut starea afară-delege a țăriĭ. Așa dar să fie tot însul băgător de seamă, ca să nu pofteasă scutirea de camătă și pe acel timp și pentru acele de darĭ carĭ nu sunt scutite de camătă, că prin aceasta numaĭ cale și cheltuelĭ zădarnice îșĭ va face. Cine poate, grabească, că să nu vină executorul pe cap.

Ajutor partiduluĭ.

Următoriĭ frațĭ au trimis ajutoare partidului nostru social-democrat reorganizat: organul din Szegvár 4 cor. 27 fill., Ty. Ferencz 1.20, Gábor 0.40, Cs. Károly 0.10, S. Lajos 0.20, D. András 0.40 toțĭ din Ráczkeve pentru cancelarie, organul din Tiszabő pentru fondul de alegerĭ 10 cor., și pentru cancelarie 5 cor., D. István 1 cor., K. István 1 cor., Sz. Mihály 0.60, B. Ferencz 0.20 K. Mihály 0.20 toțĭ din Kun-Csorba, organul din Turkeve 6 cor., B. József din Carloviț 1 cor., Petru N. din Curticiu 0.40, organul din Vértes 1 cor., organul din Tisza-Szt-Imre 2.20, organul din Dévaványa 2 cor., pentru cancelarie și 2 cor., pentru fondul de alegerĭ, P. Bálint 0.20, M. Sándor 0.20, toțĭ din Dévaványa, organul din Abádszalók 2.80 și organul din Giula 3.14.

Noutățĭ.

Schimbare în organ. Din fruntașa comună **Macea** primim știrea, că organul s'a constituit din noŭ și s'a ales de președinte Ilie P. fost casinar, ear de casinar s'a ales Joan L., ear de notar Vasilie M. Organul din Macea a adus mulțămită partiduluĭ social-democrat reorganizat

pentru ţinerea congresuluĭ din Arad, la care a fost reprezentat.

Congres. In numĕrul trecut din **Voinţa Poporuluĭ** a cetit fraţiĭ nostri despre **congresul din comitatul Araduluĭ,** unde multe lucrurĭ bune şi frumoase s'au hotărît. Tot astfel de cong es s'a ţinut pe la începutul aceste̮ĭ lunĭ în **Kunmadaraş,** ear în dumineca trecută în al 15-lea Maiŭ s'a ţinut un atare congres în comitatul Bacica în **Mohol.** Că partidul nostru lucră din rĕsputerĭ pentru rĕspândirea ideilor mântuitoare ale social-democraţieĭ se vede şi de acolo, că pe dumineca viitoare e luat în plan să se ţină congres în ţara Bihoruluĭ, la **Salonta.**

După aceea maĭ plănuim congrese în comitatul Peşta, Heveş Vesprim, Zala şi altele multe.

Plata notarilor. In casaţăriĭ în şedinţa ţinută în Mercurea trecută s'a votat proiectul de lege pentru regularea plăţ ĭ notarilor şi subnotarilor comunalĭ. Plata se stătoreşte pentru notarĭ în 1,600 coroane, pentru subnotarĭ in 1000 de coroane. Şedinţele în c sa ţăriĭ au fost convocate prin scrisoare împĕrătească într'o sesiune nouă şi astfel s'au ales din nou preşedinţiĭ şi notariĭ din casa ţăriĭ.

Apoĭ s'a ţinut sfat asupra moduluĭ cum să se mulţămească M, Sale regeluĭ nostru pentru aducerea acasă a moastelor luĭ Francisc Rákoczi al II-lea. Regele nostru, in această săptămână a dat prânzurĭ, bal şi primeşte în fiecare zi deputaţiunĭ şi pe singuraticĭ, de la carĭ totde-una întreabă despre mĕrsul lumeĭ şi starea locuitorilor.

Intre deputaţiunĭ a fost şi cea din casa ţăriĭ şi cea a oraşuluĭ Budapesta, carĭ toate pentru Rákóczi au fost mulţămitoare împĕratuluĭ nostru.

Lucrător ca inventator. Un lucrător cu numele Albert Ludvigh din Berlin a inventat un tun automat şi puştĭ cu organizm nou. Ministeriul de rĕsboiu din Germania a îmbiat 36 miĭ de mărcĭ pentru dreptul de-a căştigă valorizarea lor, însă Ludvigh nu a primit suma îmbia ă.

Nenorocire. In băile de cărbunĭ şi fier din Lernin de Sub New-York a explodat 50 de buţĭ cu dinamită. In baie erau 425 de băieşĭ, până acum 6 morţĭ şi 80 de rănițĭ au fost scoşĭ la suprafaţă.

Rĕndul bieţilor lucrătorĭ.

Şĭ-a urît viaţa. Coloman Dinnyés calfă de pecar s'a impuşcat aicĭ în Budapesta fiindcă n'a avut de lucru.

Sporirĭ de credite militare. Contele Goluchowsky a cerut de la delegaţiunĭ pentru anul 1900 suma de 102.000 coroane pentru personalul agenţieĭ civile compus dintr'un consul, vice consul, funcţionarĭ inferiorĭ şi 2 cavaşĭ

Cererile marĭ pentru armată şi marină provocă enormă senzaţie în cercurile politice din Viena şi de la noĭ de oare-ce nimenĭ nu s'a aşteaptat la asemenea marĭ cererĭ.

Acestea sunt comentate în diferite felurĭ.

La temniţă. Dionisie Cienadi redactorul nostru rĕsponsabil în Maiŭ 16 a întrat în închisoare pe 3 zile şi la 19 Maiŭ a eşit din închisoare pentru că în foaia română a partiduluĭ, în **Voinţa Poporuluĭ** a scris stirĭ despre cele ce se întêmplă în casa ţăriĭ fără de a pune o cauţiune de 10,500 coroane.

Tot ştire întristătoare este pentru noĭ, că prietinul şi redactorul nostru Dionisie Cienadi în 23 Maiŭ din nou întră în închisoare pe o lună pentru că la o adunare poporală a vorbit în contra stăpânirii.

Ajutor celor din Aleşd. Cetitoriĭ nostri au cetit despre înfiorătorul măcel din Aleşd, unde cu gramada au rĕmas morţĭ Românaşiĭ nostri şi poate cu sutele sunt de aceia, carĭ remân şontorogĭ sau chearologĭ pe viaţă şi astfel vor avea bună pomenire de la Aleşd. Acum cetim în foile din ţara Bihoruluĭ, că domnilor milă l-s'a făcut de copiiĭ şi vĕduvele rĕmasă cerşetoare şi au adunat în banĭ 3000 de coroane pentru ajutorarea nenorociţilor din Aleşd. Nu putem să vorbim rĕu de fapta asta a domnilor din Bihare, însă avem tot dreptul să zicem ca: maĭ bine făceau dacă nu prostiau acolo pe bieţiĭ oamenĭ.

Credem că oameniĭ prin toate părţile s'au maĭ cuminţit şi din întêmplarea aceasta şi nu vor asculta, decât de adevĕraţiĭ fraţĭ şi binevoitorĭ aĭ poporuluĭ, carĭ suntem noĭ, partidul social democrat reorganizat din Ungaria care partid are foile **Voinţa Poporuluĭ** pentru Românĭ, **Szabad Szó** pentru Ungurĭ şi **Slobodnuo Slovc** pentru fraţiĭ nostri Slovacĭ.

Foaie confiscată. Sunt neşte şvindlerĭ pe aicĭ prin Peşta carĭ rĕspund la numele de Bokanyi-eştĭ, aceĭ perde-vară scriu o foaieflec ciufulită Adevérul sau maĭ bine Adîvor. Perciunaţiĭ de la Adivor sunt însă nihiliştĭ, ear nu social-democraţĭ precum lor le place a se numi Procurorul regesc din noŭ a confişcat foaia Adivor şi Népszava, despre carĭ şi procurorul şi publicul cetitor s'au convins, că nu-s foĭ social-democratice, ci anarhişte.

Bravo voauĕ de la Adivor, numaĭ tot înainte pe calea apucată şi atuncĭ noĭ ajungem cu de-a bună seama la 10,000 de cetitorĭ şi vom putea pune cauţiunea ca să facem apoĭ la timp şi politică.

Fiind voĭ pe patul morţiĭ, fraţĭ Bokanyi-eştĭ, lipitorĭ de la Adivor, vĕ zicem: Dumnezeu se vĕ primească jertfa.

Omor pentru gâşte. Mihaiŭ Vámos din satul Adaszálás a trăit rĕu cu vecinu sĕu George Török. In zilele trecute gâştele luĭ Török au încăput oare cum va în ograda luĭ Vamos, pentru care fapt s,au luat la ceartă şi Vámos cu furca de fier ce ĭ era în mânĭ, aşa l-a isbit în cap pe Török de acesta a căzut mort la pământ.

A sărit în Dunăre. George Horvát un servitor de aicĭ din Budapesta pentru că aproape de jumĕtate de an n'a căpătat slujbă, a sărit în

Dunăre, însă l-au scos încă viŭ din apă și l-au dus la spital.

Călare din Galiția până la Kecskemét. Regimentul al 8-lea de husarĭ a luĭ Eszterházy dupa un marș de o lună a ajuns la Kecskemét. Regimentul Eszterhazy înainte de asta cu 25 de anĭ a fost mutat la Jaroslav în Galiția și acum eară s'a schimbat la Kecskemét.

Retragerea conteluĭ Aponyi Contele Aponyi a cerut un concediŭ de 4 săptămînĭ de la Camera deputați-lor și a depus mandatul de delegat.

Pare că contele se retrage în viața privată, ceea ce provoacă mare surprindere.

Regele Petru și prințul Munte-Negruluĭ. Regele Petru a tegrafiat principeluĭ Nikita al Munte-Negruluĭ: „Sunt fericit să remit ordinul Karagheorghe suveranuluĭ mândruluĭ Muntenegru, înaint a tuturor.

Reprezentantul meu va aduce majestățeĭ voastre regale acest ordin îndată ce mă voiu întoarce în țară.

Discursurile neinsemnate ținute de Suveranĭ au produs o mare deziluzie, totușĭ se crede că conferințele între monarhĭ și oamenii de stat aĭ ambelor țărĭ vor avea anumite consecințe politice.

Prințul Ferdinand a placat la oreie 4 întovărășit de rege până la gară.

Incăerărĭ sîngeroase între călugărĭ la muntele Athos, Ziarele rusești publică știrea că la muntele A t h o s a avut loc încăerărĭ sîngeroase între călugăriĭ rușĭ și grecĭ, încăerărĭ carĭ au degenerat într'un ădevărat măcel.

De amîndouă părțile au fost numeroșĭ rănițĭ.

Confictul a luat naștere din cauza demonstrațiilor puse la cale de călugăriĭ grecĭ cu prilejul dezastruluĭ luĭ Petrupavlovsk.

Cu această ocazie călugăriĭ grecĭ au mers în masă, purtînd steagurĭ greceștĭ, de la o monăstire la alta și strigind; «T r ă i a s c ă J a p o n i a, j o s r u ș i ĭ».

Călugăriĭ rușĭ a luat aceasta drept o provocare și au tăbărit cu ciomege asupra colegilor grecĭ.

Adușĭ înaintea caimacanuluĭ turcesc călugăriĭ grecĭ au spus că printre călugăriĭ rușĭ se aflau 50 de cazacĭ bine înarmațĭ travestițĭ în călugărĭ.

Poșta Administrațiuneĭ

Timbre pentru rĕspuns Rugăm pe toțĭ aceĭ frațĭ și prietinĭ carĭ ne scriu și doresc vre-un rĕspuns oare-care va să ne trimită timbre, mărcĭ poștale (ștemple), căcĭ partida nu-ĭ în stare să rĕspundă tuturor fraților.

Aducem decĭ tuturora la cunoștință, că de azĭ în colo numaĭ acelora le vom rĕspunde, carĭ în scrisorile trimise nouă, pun și timbre.

Sigil. Organele partiduluĭ nostru din fiecare comună au lipsă de sigil (peciet), cu care să întăresc scrisorile ce ni-se trimit. Decĭ fieare organ are trebuință de un atare sigil (peciet.)c Pentru a încunjura cheltuelĭ zădarnice secretariatul partiduluĭ nostru socialdemocrat reorganisat, s'a hotărît să trimită organelor sigile (pecieturĭ) marĭ cu 6 coroane, ear cele micĭ în preț de 5 coroane. Baniĭ se trimit înainte.

Maĭ multor prietinĭ. Ne întrebațĭ ce-ĭ de făcut? Eată ve rĕspundem: pace fraților ear pace să fie între voĭ. Cu acest cuvênt: pace întărițĭ credința voastră în partidul socialdemocrat în dreptățile luĭ Cristos.

Fată de autoritățĭ purtați-ve în pace, că să nu dațĭ prilej jendarmilor să sar asupra voastră cu sulița, baioneta și pușca Dar voĭ de aceea închideți în inimele voastre și pentru maĭ departe ideia de robieĭ, care vi se va aduce prin partidul socialdemocrat reorganizat din Ungaria.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.